

Jaarverslag Dierexperimentencommissie Vrije Universiteit / VU medisch centrum 2013

Inhoudsopgave

Inleiding	1
Algemene informatie: werkwijze	1
Algemene informatie: werkgebied van de vergunninghouders	2
Samenstelling van de commissie	3
Aantal vergaderingen	3
Overzicht van de onderzoeksplannen waarover advies is uitgebracht	5
Vrije Universiteit	7
VU medisch centrum.....	10
Knel- en aandachtspunten.....	15
Transpositie Europese richtlijn 2010/63 / Herziening Wet op de dierproeven.....	15

Inleiding

De Dierexperimentencommissie (DEC) brengt advies uit aan twee vergunninghouders, de *Vrije Universiteit* (VU) en het *VU medisch centrum* (VUmc), beiden te Amsterdam. De DEC ressorteert onder de dienst Arbo en Milieu (AMD), en per 1 april van het verslagjaar onder de dienst HRM, Arbo & Milieu. De directeur AMD was tot 1 december 2013 gemandateerd portefeuillehouder dierproeven namens beide vergunninghouders. Nadien is deze taak overgedragen aan respectievelijk de decaan van de Faculteit der Aard- en Levenswetenschappen (voor de VU) en de decaan van de Faculteit der Geneeskunde, tevens lid van de Raad van Bestuur (voor het VUmc).

De DEC heeft tot taak het gevraagd en ongevraagd adviseren van de vergunninghouders met betrekking tot

- voorgenomen dierproeven, zoals bedoeld in artikelen 10a, lid 1a en 18a van de Wet op de dierproeven, en
- andere aangelegenheden betreffende de thema's proefdieren en dierproeven binnen beide organisaties.

De DEC is in 1998 erkend door de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Algemene informatie: werkwijze

De DEC is in het verslagjaar twaalf maal in plenaire vergadering bijeengekomen. Tijdens de vergaderingen zijn onderzoeksplannen behandeld en getoetst aan de criteria zoals die zijn vastgelegd in artikel 10a.2 van de Wet op de dierproeven en artikel 2a van het Dierproevenbesluit.

Het uiteindelijke doel van de bespreking van een onderzoeksplan is de ethische toets zoals bedoeld in artikel 10.1b van de Wet op de dierproeven.

Hiertoe vergaart de DEC uit het onderzoeksplan en (indien van toepassing) andere bronnen informatie met betrekking tot ondermeer¹

- doel- en vraagstellingen van het onderzoek,
- bevoegdheid en bekwaamheid van de onderzoeker(s) en andere bij de dierproef betrokken personen,
- de voor het onderzoek te gebruiken proefdieren (diersoort/stam, aantal, herkomst),
- de te verwachten mate van ongerief voor de proefdieren alsmede de verwachte duur van het ongerief,
- de proefopzet en de te verrichten handelingen en/of ingrepen aan de proefdieren,
- de beschikbaarheid van eventuele alternatieven voor de dierproef ("de 3 V's"), te weten de mogelijkheden tot vervanging, vermindering en/of verfijning,
- het veronderstelde wetenschappelijke belang van het beschreven onderzoek, en
- het veronderstelde maatschappelijke belang van het beschreven onderzoek.

¹ Zie voor een volledig overzicht artikel 10a, tweede lid, van de Wet op de dierproeven en artikel 2a van het Dierproevenbesluit.

De DEC streeft naar consensus bij de totstandkoming van haar adviezen. Indien dit niet mogelijk blijkt wordt een meerderheidsadvies uitgebracht, waarbij indien één of meerdere leden dit wenselijk achten het minderheidsstandpunt expliciet bij het advies wordt vermeld.

Indien een commissielid betrokken is bij de te toetsen dierproef neemt hij/zij niet deel aan het opstellen van het desbetreffende advies.

Naast de volgens een vast schema plaatsvindende plenaire vergaderingen kent de DEC een op afroep vergaderende kleine commissie (*petit comité*) van wisselende samenstelling. De kleine commissie kan namens de DEC de volgende zaken be- en/of afhandelen:

- Verdere afhandeling van de advisering met betrekking tot een onderzoeksplan na beantwoording (door de verantwoordelijk onderzoeker) van de vragen die tijdens plenaire bespreking naar voren zijn gekomen.
- Advisering met betrekking tot uitbreiding van reeds eerder behandelde en van positief advies voorziene onderzoeksplannen.
- Advisering met betrekking tot wijziging (van de proefopzet) van reeds eerder behandelde en van positief advies voorziene onderzoeksplannen.
- Verlenging van de geldigheidsduur van reeds eerder afgegeven adviezen. (Wanneer hierbij geen inhoudelijke wijziging van het onderzoeksplan plaatsvindt anders dan het tijdstip van uitvoering van de dierproef wordt deze taak in de praktijk naar de ambtelijk secretaris gedelegeerd.)

De samenstelling van de kleine commissie is wisselend en wordt bepaald door

- aanmelding van leden tijdens een plenaire vergadering of
- een voorstel van de ambtelijk secretaris, dat desgewenst door de betrokken leden kan worden geamendeerd.

Ook hier geldt dat leden die betrokken zijn bij de te toetsen dierproef niet deelnemen aan het opstellen van het desbetreffende advies, *in casu* geen deel uitmaken van de kleine commissie.

De door de kleine commissie afgehandelde dossiers (met uitzondering van reeds plenair besproken onderzoeksplannen wanneer hierbij direct het voorgenomen advies van de voltallige commissie is gevolgd) worden tijdens de eerstvolgende plenaire vergadering geagendeerd en desgewenst behandeld.

De proefdierdeskundige is als adviseur betrokken bij alle vergaderingen van de DEC, zowel plenair als in kleine commissie. De ambtelijk secretaris is verantwoordelijk voor de verslaglegging en de communicatie tussen commissie en verantwoordelijk onderzoekers. Proefdierdeskundige en ambtelijk secretaris hebben geen stem in de totstandkoming van de adviezen van de DEC.

In voorkomende gevallen vragen de proefdierdeskundige en/of de ambtelijk secretaris de verantwoordelijk onderzoeker om bepaalde punten in een onderzoeksplan te verhelderen, voorafgaand aan de eigenlijke behandeling door de DEC (plenair of in kleine commissie). Deze vragen worden niet beschouwd als vragen vanuit de commissie zelf, en zijn derhalve niet opgenomen in kolom 8 van het tabelmatige overzicht van de in het verslagjaar verstrekte adviezen op pagina's 7 tot en met 14.

Algemene informatie: werkgebied van de vergunninghouders

Hieronder volgt een beknopt overzicht van onderzoeksthema's waarvoor binnen VU en VUmc proefdieren worden gebruikt. Deze informatie wordt verstrekt door de vergunninghouders.

Vrije Universiteit:

- bewegingsapparaat alsmede aandoeningen daarvan
- harde weefsels (m.n. tandglazuur) alsmede aandoeningen daarvan
- milieu (effecten van schadelijke stoffen op de ontwikkeling)
- neurowetenschappen: fundamenteel hersenonderzoek; (dier)gedrag; depressie, angststoornissen en andere geestesziekten
- onderwijs aan studenten biologie en biomedische wetenschappen

VU medisch centrum:

- afweer en immuniteit (incl. auto-immuunziekten en allergieën)
- hart- en vaatziekten
- hematologie
- infectieziekten
- intensive care / traumatologie

- neurowetenschappen (incl. depressie en andere geestesziekten, verslavingsonderzoek, neurochirurgie)
- nucleaire geneeskunde en imaging
- oncologie (onderzoek m.b.t. diagnostiek alsmede therapie)
- onderwijs en training (studenten geneeskunde, specialisten)
- orthopedie
- pathologie
- wondgenezing (met name brandwonden)

Voor meer gedetailleerde informatie wordt verwezen naar de verslaglegging van de vergunninghouders in het kader van de Code Openheid Dierproeven. Zie hiervoor de website van de Vrije Universiteit:

<http://www.vu.nl/proefdieren>

Samenstelling van de commissie

De DEC telde in het verslagjaar negen leden. De samenstelling van de commissie was als volgt:

<i>Lid</i>	<i>Deskundigheid</i>	<i>Arbeidsverhouding</i>	<i>Betrokken bij dierproeven</i>
Voorzitter	Alternatieven voor dierproeven	nee	nee
Vicevoorzitter	Dierproeven	ja (VUmc)	ja
Lid A	Dierproeven	ja (VU)	ja
Lid B	Dierproeven	ja (VUmc)	ja
Lid C	Alternatieven voor dierproeven	ja (VU)	nee
Lid D	Proefdieren en hun bescherming	ja (VUmc)	ja
Lid E	Proefdieren en hun bescherming	ja (VU)	ja
Lid F	Ethische toetsing	nee	nee
Lid G	Ethische toetsing	nee	nee

De samenstelling van de commissie is voor beide vergunninghouders gelijk. Voor die leden die in een arbeidsverhouding tot een van beide vergunninghouders staan, staat tussen haakjes vermeld welke vergunninghouder dit betreft.

Aan het einde van het verslagjaar hebben enkele leden (te weten de voorzitter en leden B en F) hun lidmaatschap opgezegd. (*Lid G neemt het voorzitterschap op zich, en voor de deskundigheden alternatieven en ethische toetsing worden vervangende leden gevonden, beiden niet in een arbeidsverhouding tot VU en/of VUmc staand. De positie van lid B, met als deskundigheid dierproeven, wordt vooralsnog niet opgevuld.*)

Zoals hierboven is beschreven, kent de kleine commissie een wisselende samenstelling. Deze wordt hier dan ook niet benoemd.

Aantal vergaderingen

De DEC is in het verslagjaar twaalf maal in plenaire vergadering bijeengekomen. (De commissie vergadert in beginsel maandelijks.)

De kleine commissie komt behoudens specifieke gelegenheden niet bijeen, maar beraadslaagt schriftelijk (per e-mail). Gedurende het verslagjaar hebben de leden van de kleine commissies geen aanleiding gezien om lijfelijk bijeen te komen. Een aantal vergaderingen valt dan ook niet concreet aan te geven.² Voor informatie over het aantal door de kleine commissie behandelde adviesvragen wordt verwezen naar de tabellen op de volgende pagina's. Nieuwe onderzoeksplannen worden plenair behandeld. Aanvullingen

² Aangezien de kleine commissie normaliter niet fysiek bijeenkomt, ligt het voor de hand om de schriftelijke bespreking van ieder dossier dat langs deze weg wordt afgehandeld te beschouwen als een "niet-plenaire vergadering" in de betekenis van artikel 1, lid 1b van de Dierproevenregeling. Wanneer deze gedachtegang wordt gevolgd, komt het aantal niet-plenaire vergaderingen op 15 voor de Vrije Universiteit en 53 voor het VU medisch centrum, 68 in totaal.

op en wijzigingen van reeds eerder behandelde onderzoeksplannen³ zijn in beginsel door de kleine commissie in behandeling genomen.

Verzoeken tot verlenging van de geldigheidsduur van een reeds afgegeven advies, waarbij geen wijzigingen in het onderzoeksplan worden doorgevoerd anders dan de aanvangsdatum van de dierproef, worden in beginsel door de ambtelijk secretaris afgehandeld.

---

³ Zie codes A en W in de tweede kolom van de tabellen op pagina's 7 t/m 14.

Overzicht van de onderzoeksplannen waarover advies is uitgebracht

In onderstaande tabellen wordt informatie verstrekt over de in het verslagjaar uitgebrachte adviezen. Hierbij is het concept format gevolgd zoals dat is voortgekomen uit het stakeholder overleg waarin ondermeer de Nederlandse Vereniging van Dierexperimentencommissies (NVDEC) en het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport waren vertegenwoordigd.

De tabellen vermelden alle adviezen die gedurende het verslagjaar zijn uitgebracht, met inbegrip van aanvragen die in een eerder jaar zijn ingediend maar pas in het verslagjaar zijn afgehandeld.

Op het moment van opstellen van het verslag was over zeven van de in het verslagjaar ingediende onderzoeksplannen nog geen advies uitgebracht; deze waren op dat moment nog "in behandeling". Dit betrof één onderzoeksplan voor de Vrije Universiteit en zes onderzoeksplannen voor het VU medisch centrum. Ook zijn twee onderzoeksplannen door de verantwoordelijk onderzoeker teruggetrokken alvorens de DEC de toetsing had voltooid en een advies had uitgebracht. (Ten overvloede: Deze negen onderzoeksplannen staan niet in de tabellen met verstrekte adviezen vermeld.)

Legenda:

Kolom 1	Volgnummer van het advies.
Kolom 2	Soort aanvraag waarover advies is verstrekt: <ul style="list-style-type: none"> N Nieuw (volledig) onderzoeksplan A Aanvulling op / uitbreiding van bestaand onderzoeksplan (een aanpassing van de proefopzet waardoor het benodigde aantal proefdieren toeneemt) W Wijziging van bestaand onderzoeksplan (een aanpassing van de proefopzet waarbij het benodigde aantal proefdieren niet toeneemt) V Verlenging van de geldigheidsduur van een eerder advies
Kolom 3	Doel van de dierproef conform de codering zoals gehanteerd in de <i>Registratie proefdieren en dierproeven</i> : <ul style="list-style-type: none"> 29 Het verschaffen of ontwikkelen van kennis van het menselijke of dierlijke lichaam of van handvaardigheid in het verrichten van ingrepen daarop Een antwoord te verkrijgen op een wetenschappelijke vraag met betrekking tot: <ul style="list-style-type: none"> 30 kanker bij de mens (exclusief het vaststellen van potentiële carcinogenen) 31 hart- en vaatziekten bij de mens 32 geestesziekten of ziekten van het zenuwstelsel bij de mens 33 andere ziekten bij de mens 34 andere lichamelijke kenmerken bij de mens 35 het gedrag van dieren 36 ziekten bij dieren 37 een andere wetenschappelijke vraag
Kolom 4	Eerste, tweede, derde, etc. bespreking
Kolom 5	Uitkomst van de bespreking (advies/aanhouden)
Kolom 6	Voorwaarden bij het advies
Kolom 7	Redenen voor een negatief advies
Kolom 8	Vragen gesteld in geval van aanhouden
Kolom 9	Looptijd (geldigheidsduur) van het advies ⁴

⁴ De looptijd van het advies dient niet verward te worden met de duur van de eigenlijke dierproef. Een onderzoeksplan omvat veelal meerdere (deel)experimenten die al dan niet ten dele achtereenvolgens, en mogelijk met tussenpozen worden uitgevoerd. De duur van de dierproef kan in beginsel niet langer zijn dan de looptijd van het advies, wel (aanzienlijk) korter.

Codes voorwaarden, redenen en vragen gesteld door de DEC aan de verantwoordelijke onderzoeker(s), voorafgaand aan het advies aan de vergunninghouder (kolom 6 t/m 8):

i	Wettelijke bevoegdheden en regelgeving	iv	3 V's (Alternatieven)
1	Verantwoordelijk onderzoeker	24	Vermindering (biostatistische onderbouwing aantal dieren)
2	Andere regelgeving	25	Verfijning
3	Bevoegdheid/deskundigheid	26	Vervanging
4	Toezicht tijdens experiment	v	Gegevens proefdieren
5		27	Diersoort
6		28	Herkomst dieren
ii	Doel, belang, (externe) wetenschappelijke beoordeling	29	(Schatting) omvang fokoverschotten
7	Doel onderzoek/vraagstelling	30	Bestemming overtollige dieren/hergebruik
8	Belang onderzoek: wetenschappelijk en/of maatschappelijk	31	
9	Wetenschappelijke beoordeling	32	
10	Ethische afweging	vi	Ongerief
11		33	Inschatting ongerief
12		34	Aangetast fenotype
13		35	
iii	Het experiment	36	
14	Proefopzet	vii	Diversen
15	Biotechnische handelingen	37	(Tussentijdse) rapportage
16	Anesthesie/analgesie	38	Huisvesting
17	Euthanasie	39	
18	Humane eindpunten	40	
19	Eerst pilot uitvoeren		
20	Looptijd		
21	Fasering		
22			
23			

N.B. De niet-opvolgende nummering van de categorieën is ongewijzigd overgenomen uit het concept format, primair ten behoeve van de onderlinge vergelijkbaarheid tussen jaarverslagen.

Vrije Universiteit

Num.	Type	Doel	#	Advies	Voorw.	Reden	Vragen	Looptijd advies
1	N	32	1	aanhouden			33	
		32	2	positief				2 jaar
2	N	32	1	aanhouden			14, 17, 24, 25	
		32	2	positief				2 jaar
3	V	32	1	positief				1 jaar 2 mnd
4	V	32	1	positief				2 jaar
5	N	37	1	positief				2 jaar
6	N	37	1	positief				2 jaar
7	N	37	1	positief				2 jaar
8	N	32	1	aanhouden			14, 21	
		32	2	positief	21, 37			2 jaar
9	V	37	1	positief				1 jaar 1 mnd
10	N	32	1	aanhouden			14, 24	
		32	2	positief				1 jaar
11	N	32	1	aanhouden			7, 14, 15, 33	
		32	2	positief				1 jaar
12	N	32	1	aanhouden			3, 4, 34	
		32	2	positief				2 jaar
13	N	29	1	positief	37			2 jaar
14	N	32	1	positief				2 jaar
15	N	34	1	aanhouden			14, 16, 24, 27, 33	
		34	2	aanhouden			33	
		34	3	positief				2 jaar
16	N	32	1	aanhouden			7, 8, 14, 30, 34	
		32	2	positief				2 jaar
17	A	32	1	aanhouden			14, 30	
		32	2	positief				3 maanden
18	A	37	1	positief	37			2 jaar
19	N	37	1	aanhouden			7, 15, 16, 18, 24, 25, 33, 38	
		37	2	positief				2 jaar
20	N	32	1	aanhouden			7, 14, 16, 17, 24, 25	
		32	2	positief				2 jaar
21	N	32	1	aanhouden			14, 15, 18, 24	
		32	2	positief				2 jaar
22	N	37	1	aanhouden			15, 33	
		37	2	positief				2 jaar
23	N	32	1	aanhouden			8, 17, 24	
		32	2	positief				2 jaar
24	V	29	1	positief	37			2 jaar
25	N	32	1	aanhouden			7, 8, 10, 14, 16, 18, 24, 26, 38	
		32	2	aanhouden			7, 14, 15, 24, 26	
		32	3	aanhouden			14, 24	
		32	4	positief				2 jaar
26	N	32	1	aanhouden			7, 14, 15, 18, 24, 33, 38	
		32	2	aanhouden			14, 18, 38	
		32	3	positief				2 jaar
27	N	37	1	aanhouden			14, 21, 24	
		37	2	positief				2 jaar
28	N	32	1	aanhouden			7, 14, 15, 33	

		32	2	aanhouden		8, 33	
		32	3	positief			2 jaar
29	N	34	1	aanhouden		7, 8, 9, 14, 24	
		34	2	aanhouden		9	
		34	3	positief			2 jaar
30	V	32	1	positief			11 maanden
31	V	37	1	positief			11 maanden
32	V	32	1	positief			1 jaar 11 mnd
33	N	32	1	aanhouden		3, 14, 18, 26	
		32	2	positief			2 jaar
34	N	32	1	aanhouden		7, 14, 15, 24, 33	
		32	2	aanhouden		7, 14, 24	
		32	3	aanhouden		7, 14, 24	
		32	4	positief			2 jaar
35	V	32	1	positief			1 jaar 11 mnd
36	W	32	1	aanhouden		7, 14	
		32	2	positief			2 jaar
37	N	32	1	aanhouden		7, 8, 14, 24	
		32	2	aanhouden		7, 14	
		32	3	positief			2 jaar
38	A	32	1	aanhouden		9, 14	
		32	2	positief			2 jaar
39	N	32	1	aanhouden		14, 17, 24, 25, 28	
		32	2	positief			2 jaar
40	N	37	1	aanhouden		3, 33	
		37	2	positief			2 jaar
41	N	32	1	aanhouden		14, 25, 34	
		32	2	positief			2 jaar
42	N	32	1	aanhouden		7, 8, 14, 24, 26, 33, 34	
		32	2	aanhouden		7, 8, 14, 24	
		32	3	positief			2 jaar
43	N	32	1	aanhouden		3, 14, 15, 25, 33, 34	
		32	2	positief			2 jaar
44	A	32	1	positief			10 maanden
45	N	32	1	positief			2 jaar
46	N	34	1	aanhouden		7, 28, 33, 38	
		34	2	positief			2 jaar
47	N	37	1	aanhouden		7, 14	
		37	2	positief			2 jaar
48	N	32	1	aanhouden		3, 14, 16, 24, 34	
		32	2	positief			2 jaar
49	A	32	1	positief			1 jaar 10 mnd
50	W	32	1	positief			1 jaar 8 mnd
51	W	34	1	positief			2 jaar
52	N	32	1	aanhouden		14, 24, 25, 27, 33	
		32	2	positief			2 jaar
53	N	32	1	aanhouden		7, 14, 18, 24, 25, 33	
		32	2	positief			2 jaar
54	N	32	1	aanhouden		7, 14, 21, 24, 33	
		32	2	positief			2 jaar
55	V	37	1	positief			2 jaar
56	A	32	1	positief			1 jaar 8 mnd

57	A	32	1	aanhouden		7, 14	
		32	2	positief			1 jaar 10 mnd
58	V	37	1	positief			10 maanden
59	V	32	1	positief			1 jaar 10 mnd
60	A	37	1	positief			1 jaar 4 mnd
61	N	32	1	aanhouden		7, 8	
		32	2	aanhouden		7, 8	
		32	3	positief			2 jaar
62	N	32	1	aanhouden		3, 16	
		32	2	positief			2 jaar
63	N	33	1	aanhouden		14, 16, 24, 33	
		33	2	positief			2 jaar
64	A	29	1	positief	7, 14		1 jaar 4 mnd
65	N	29	1	aanhouden		14, 17, 24	
		29	2	positief			2 jaar
66	A	29	1	positief	37		2 jaar
67	A	32	1	aanhouden		7, 14, 24, 28	
		32	2	positief			1 jaar 10 mnd
68	N	32	1	aanhouden		24, 26, 33, 34	
		32	2	positief			2 jaar
69	N	32	1	aanhouden		3, 7, 14, 24, 34	
		32	2	positief			2 jaar
70	N	32	1	positief			2 jaar
71	N	32	1	positief			2 jaar
72	V	32	1	positief			1 jaar 10 mnd
73	A	32	1	positief			1 jaar 3 mnd
74	N	32	1	aanhouden		14, 18, 24, 33, 34	
		32	2	positief			2 jaar
75	N	32	1	aanhouden		3, 8, 16	
		32	2	positief			2 jaar

Ten behoeve van de Vrije Universiteit zijn in totaal 75 adviezen uitgebracht, waarvan

- 48 op basis van nieuwe onderzoeksplannen na plenaire behandeling (type "N"),
- 12 betreffende aanvullingen op reeds eerder goedgekeurde onderzoeksplannen (type "A"),
- 3 betreffende wijzigingen van reeds eerder goedgekeurde onderzoeksplannen (type "W") en
- 12 verlengingen van de geldigheidsduur van eerder gegeven adviezen (type "V").

Adviezen met betrekking tot aanvullingen en wijzigingen worden in principe verstrekt door de kleine commissie. Verlengingen worden afgehandeld door de ambtelijk secretaris.

De 75 uitgebrachte adviezen zijn verder als volgt onder te verdelen:

- 30 adviezen zijn uitgebracht na de eerste behandeling,
- 45 adviezen zijn uitgebracht na beantwoording van vragen en/of aanpassing van het onderzoeksplan door de onderzoeker (zie "aanhouden" in de vijfde kolom).

In aanvulling op de hierboven genoemde 75 onderzoeksplannen waarover een advies is verstrekt was één gedurende het verslagjaar ingediend onderzoeksplan op het moment van opstellen van het verslag nog in behandeling.

VU medisch centrum

1	V	32	1	positief				1 jaar
2	W	32	1	positief	37			5 maanden
3	V	33	1	positief				1 jaar 9 mnd
4	A	31	1	aanhouden			3, 7, 15	
		31	2	positief				1 jaar 4 mnd
5	V	37	1	positief				10 maanden
6	A	31	1	positief				1 jaar
7	A	31	1	positief				6 maanden
8	N	32	1	aanhouden			3, 18, 25, 33, 38	
		32	2	positief				2 jaar
9	N	32	1	aanhouden			15, 17	
		32	2	aanhouden			7, 14, 24	
		32	3	positief				1 jaar
10	V	34	1	positief	21, 37			11 maanden
11	V	32	1	positief				11 maanden
12	N	30	1	aanhouden			7, 33	
		30	2	aanhouden			7	
		30	3	positief				2 jaar
13	N	32	1	aanhouden			7, 14, 15, 18, 25, 28	
		32	2	positief				1 jaar
14	N	30	1	aanhouden			14, 18, 24, 33	
		30	2	positief				2 jaar
15	A	31	1	positief				1 jaar
16	A	30	1	positief				1 jaar
17	W	32	1	aanhouden			7, 14, 27, 33	
		32	2	positief	21, 37			3 maanden
18	N	33	1	aanhouden			14, 15, 18	
		33	2	positief				2 jaar
19	N	32	1	aanhouden			7, 14, 17, 24	
		32	2	positief	37			2 jaar
20	A	29	1	positief	37			9 maanden
21	N	32	1	aanhouden			14, 24, 33	
		32	2	positief				2 jaar
22	N	33	1	aanhouden			14, 15, 17, 25, 33	
		33	2	positief				2 jaar
23	A	33	1	positief				1 jaar 8 mnd
24	W	31	1	positief				1 jaar 8 mnd
25	N	30	1	aanhouden			14, 15, 25, 33, 38	
		30	2	positief				2 jaar
26	N	31	1	aanhouden			14, 15, 33	
		31	2	positief				2 jaar
27	A	30	1	positief				1 jaar 8 mnd
28	W	31	1	positief				1 jaar 2 mnd
29	A	31	1	positief	21, 37			1 jaar
30	N	34	1	positief	37			2 jaar
31	A	31	1	aanhouden			14	
		31	2	aanhouden			14, 24	
		31	3	positief				1 jaar
32	W	31	1	positief				9 maanden
33	N	30	1	aanhouden			7, 14, 24	

		30	2	positief			2 jaar
34	A	31	1	aanhouden		7, 14	
		31	2	aanhouden		14, 21, 25	
		31	3	positief	21, 37		1 jaar 4 mnd
35	W	33	1	positief			1 jaar
36	N	33	1	aanhouden		15, 17, 18	
		33	2	positief			1 jaar
37	N	31	1	aanhouden		3, 14, 15, 19, 21, 38	
		31	2	positief	21, 37		2 jaar
38	N	30	1	aanhouden		15, 16, 17, 18, 24, 33	
		30	2	positief			2 jaar
39	N	32	1	aanhouden		16, 18, 33	
		32	2	positief			2 jaar
40	N	32	1	aanhouden		14, 16, 24, 25, 33	
		32	2	positief			2 jaar
41	V	30	1	positief			1 jaar
42	N	31	1	aanhouden		3, 14, 16, 24, 33	
		31	2	positief			2 jaar
43	A	33	1	positief			4 maanden
44	A	30	1	aanhouden		7, 14	
		30	2	positief			7 maanden
45	A	31	1	positief			2 jaar
46	N	34	1	aanhouden		3	
		34	2	positief			2 jaar
47	A	32	1	positief			5 maanden
48	N	30	1	aanhouden		3, 7, 10, 14, 15, 21, 24, 25, 33	
		30	2	positief			2 jaar
49	N	30	1	aanhouden		7, 8, 10, 14, 16, 24, 25	
		30	2	positief			2 jaar
50	N	32	1	aanhouden		7, 8, 10, 14, 15, 24, 25, 28	
		32	2	positief			2 jaar
51	A	32	1	positief			10 maanden
52	A	33	1	positief			1 jaar
53	N	30	1	aanhouden		3, 14, 17, 18, 20, 33	
		30	2	aanhouden		14, 18	
		30	3	positief			2 jaar
54	N	30	1	aanhouden		3, 4, 14, 17, 20, 24, 33	
		30	2	positief			2 jaar
55	N	30	1	aanhouden		3, 7, 14, 17, 24, 33	
		30	2	aanhouden		7, 14	
		30	3	positief			2 jaar
56	W	34	1	positief			1 jaar 11 mnd
57	N	30	1	aanhouden		15, 24, 33	
		30	2	positief			2 jaar
58	A	33	1	positief			1 jaar
59	N	34	1	aanhouden		15, 24, 25	
		34	2	positief			2 jaar
60	A	33	1	positief			1 jaar
61	N	32	1	aanhouden		4, 7, 14, 18, 34	
		32	2	positief			2 jaar
62	N	30	1	aanhouden		7, 14, 17, 18, 24, 33	

		30	2	positief				2 jaar
63	A	33	1	positief				1 jaar
64	A	33	1	positief				1 jaar 2 mnd
65	A	30	1	positief				1 jaar 6 mnd
66	N	37	1	aanhouden			3, 7, 14, 15, 16, 21, 24, 25, 28, 33	
		37	2	aanhouden			14	
		37	3	positief	4			2 jaar
67	A	33	1	aanhouden			7	
		33	2	positief				11 maanden
68	N	30	1	aanhouden			3, 7, 8, 14, 15, 17, 21, 24, 33	
		30	2	aanhouden			14, 24	
		30	3	positief				2 jaar
69	N	33	1	aanhouden			3, 7, 26, 33	
		33	2	positief				2 jaar
70	N	31	1	aanhouden			3, 7, 8, 10, 14, 15, 16, 18, 21, 24, 25	
		31	2	positief	21, 37			2 jaar
71	N	30	1	aanhouden			14, 26	
		30	2	positief				2 jaar
72	W	31	1	positief				8 maanden
73	N	30	1	aanhouden			3, 7, 8, 14, 15, 16, 24, 25, 38	
		30	2	aanhouden			14, 15, 16	
		30	3	positief				2 jaar
74	N	31	1	aanhouden			3, 16, 24	
		31	2	positief				2 jaar
75	N	29	1	aanhouden			8, 10	
		29	2	positief	10			2 jaar
76	W	30	1	positief				1 jaar 10 mnd
77	N	37	1	aanhouden			14, 17, 18, 21, 24	
		37	2	positief				2 jaar
78	N	30	1	aanhouden			4, 8, 17, 33	
		30	2	positief				2 jaar
79	A	34	1	positief				1 jaar 8 mnd
80	N	32	1	aanhouden			14, 15, 24, 33	
		32	2	positief				2 jaar
81	A	37	1	positief				2 jaar
82	A	33	1	positief				1 jaar 6 mnd
83	N	30	1	aanhouden			14, 15, 21, 25, 33, 37	
		30	2	positief	21, 37			2 jaar
84	A	31	1	positief				1 jaar 10 mnd
85	W	32	1	positief				5 maanden
86	N	33	1	aanhouden			7, 8, 14, 17, 24, 33	
		33	2	positief				2 jaar
87	N	33	1	aanhouden			7, 14, 24	
		33	2	positief				2 jaar
88	N	31	1	aanhouden			7, 15, 16, 17, 25, 33	
		31	2	aanhouden			16	
		31	3	positief				2 jaar
89	W	33	1	aanhouden			7	
		33	2	positief				6 maanden
90	A	31	1	positief				1 jaar 10 mnd
91	A	29	1	positief				1 jaar 4 mnd

92	V	33	1	positief				1 jaar 8 mnd
93	A	30	1	positief				1 jaar 8 mnd
94	N	30	1	aanhouden			3, 14, 15, 33	
		30	2	positief				2 jaar
95	W	32	1	positief				4 maanden
96	W	33	1	positief				2 jaar
97	N	30	1	aanhouden			7, 14, 18, 24, 33	
		30	2	positief				2 jaar
98	N	31	1	aanhouden			7, 8, 14, 15, 21, 24	
		31	2	aanhouden			7, 14, 24	
		31	3	positief				2 jaar
99	A	30	1	positief				1 jaar 6 mnd
100	N	29	1	aanhouden			14, 16, 18, 24, 33	
		29	2	aanhouden			33	
		29	3	positief	37			2 jaar
101	A	31	1	positief	21, 37			1 jaar 6 mnd
102	A	33	1	positief				1 jaar 9 mnd
103	N	33	1	aanhouden			3, 14, 16, 24, 33, 34	
		33	2	positief				2 jaar
104	N	33	1	aanhouden			3, 33	
		33	2	positief				2 jaar
105	N	31	1	aanhouden			3, 15, 16, 24	
		31	2	positief				2 jaar
106	A	31	1	positief				1 jaar 11 mnd
107	N	33	1	positief	37			2 jaar
108	N	30	1	aanhouden			7, 33	
		30	2	positief				2 jaar
109	V	30	1	positief				2 jaar
110	V	30	1	positief				11 maanden
111	N	31	1	aanhouden			7, 15, 16, 26, 33	
		31	2	positief				2 jaar
112	N	31	1	aanhouden			7, 14, 24, 38	
		31	2	positief				2 jaar
113	N	31	1	aanhouden			7, 24, 25, 26, 27, 33, 38	
		31	2	positief				2 jaar
114	A	31	1	positief				8 maanden
115	V	32	1	positief				11 maanden
116	V	30	1	positief				2 jaar
117	A	31	1	aanhouden			4, 7, 14, 33	
		31	2	aanhouden			7, 14, 24	
		31	3	positief				3 maanden
118	N	34	1	aanhouden			3, 7, 14	
		34	2	aanhouden			7, 14	
		34	3	positief				2 jaar
119	V	30	1	positief				2 jaar
120	N	34	1	aanhouden			7, 8, 14, 15, 17, 33	
		34	2	positief				2 jaar
121	N	31	1	aanhouden			33	
		31	2	positief				2 jaar
122	N	33	1	positief				2 jaar
123	V	33	1	positief				2 jaar
124	V	30	1	positief				2 jaar

125	N	37	1	aanhouden		3, 10, 16, 24, 33	
		37	2	positief			2 jaar
126	N	32	1	aanhouden		15, 16, 18	
		32	2	positief			2 jaar
127	A	32	1	positief			9 maanden
128	V	30	1	positief			2 jaar
129	V	31	1	positief			1 jaar 11 mnd
130	N	30	1	aanhouden		7, 15, 33	
		30	2	positief			2 jaar
131	N	30	1	aanhouden		14, 15, 16, 25, 26, 33	
		30	2	positief			2 jaar
132	V	31	1	positief			2 jaar
133	A	31	1	aanhouden		24	
		32	2	positief			2 jaar
134	W	30	1	aanhouden		7, 8, 14, 33	
		30	2	positief			1 jaar 9 mnd
135	N	29	1	positief	10		2 jaar
136	N	31	1	aanhouden		3, 14, 15, 24, 28	
		31	2	positief			2 jaar
137	N	33	1	aanhouden		8, 14, 15, 24, 33	
		33	2	positief			2 jaar
138	N	31	1	aanhouden		7, 8, 14, 24, 33	
		31	2	positief	21, 37		2 jaar
139	N	30	1	aanhouden		7, 24, 26	
		30	2	positief			2 jaar
140	N	30	1	aanhouden		3, 4, 14, 18, 24, 33	
		30	2	positief			2 jaar
141	W	33	1	positief			1 jaar 2 mnd
142	N	31	1	aanhouden		14, 24	
		31	2	positief			2 jaar
143	N	31	1	aanhouden		7, 14, 24, 33	
		31	2	aanhouden		7, 14, 24	
		31	3	positief			2 jaar

Ten behoeve van het VU medisch centrum zijn in totaal 143 adviezen uitgebracht, waarvan

- 73 op basis van nieuwe onderzoeksplannen na plenaire behandeling (type "N"),
- 38 betreffende aanvullingen op reeds eerder goedgekeurde onderzoeksplannen (type "A"),
- 15 betreffende wijzigingen van reeds eerder goedgekeurde onderzoeksplannen (type "W") en
- 17 verlengingen van de geldigheidsduur van eerder gegeven adviezen (type "V").

Adviezen met betrekking tot aanvullingen en wijzigingen worden in principe verstrekt door de kleine commissie. Verlengingen worden afgehandeld door de ambtelijk secretaris.

De 143 uitgebrachte adviezen zijn verder als volgt onder te verdelen:

- 64 adviezen zijn uitgebracht na de eerste behandeling,
- 79 adviezen zijn uitgebracht na beantwoording van vragen en/of aanpassing van het onderzoeksplan door de onderzoeker (zie "aanhouden" in de vijfde kolom).

In aanvulling op de hierboven genoemde 143 onderzoeksplannen waarover een advies is verstrekt waren zes gedurende het verslagjaar ingediende onderzoeksplan op het moment van opstellen van het jaarverslag nog in behandeling, en twee onderzoeksplannen zijn door de onderzoeker(s) teruggetrokken alvorens de DEC een advies heeft uitgebracht.

Knel- en aandachtspunten

De Dierproevenregeling stipuleert dat de DEC in haar jaarverslag rapporteert over “*procedures of kwesties die als problematisch werden ervaren*” (artikel 1.1d). De DEC heeft in het verslagjaar geen specifieke knelpunten ervaren die als problematisch dienen te worden aangemerkt, in die zin dat zij het functioneren van de commissie daadwerkelijk belemmerden. Wel wordt in onderstaande paragraaf een aandachtspunt nader toegelicht.

Transpositie Europese richtlijn 2010/63 / Herziening Wet op de dierproeven

De aanhoudende onzekerheid met betrekking tot de op handen zijnde wijziging van de wet en onderliggende regelgeving heeft geleid tot bezorgdheid bij zowel de DEC als onderzoekers die (ook in de toekomst) onderzoeksplannen willen laten toetsen. De onzekerheid betreft zowel de datum van inwerkingtreding als de te verwachten praktische invulling van allerlei uitvoeringsdetails. Een en ander hangt voor een deel samen met de summiere en fragmentarische communicatie vanuit het verantwoordelijke ministerie. (Daarbij maakt de keuze voor een wijzigingswet in plaats van een geheel nieuwe tekst een eenduidige interpretatie, en daarmee een goede inhoudelijke discussie, nodeloos ingewikkeld.)

Een centraal punt in de gedachtewisselingen van de DEC dienaangaande is hoe de samenwerking tussen de “DEC nieuwe stijl”, Centrale Commissie Dierproeven (CCD) en Instantie voor Dierenwelzijn (IvD) vorm dient te gaan krijgen, en daarmee samenhangend, op welk aggregatieniveau proefdieronderzoek ter toetsing zal worden aangeboden. Indien de DEC onder de nieuwe wet uitsluitend grote, overkoepelende projecten ter toetsing krijgt aangeboden, zal dit onvermijdelijk betekenen dat bijvoorbeeld het toezicht op de toepassing van alternatieven op het niveau van de individuele dierproef (grotendeels) bij de IvD komt te liggen. Evenzeer is nog de vraag in hoeverre de CCD (een deel van) de toetsing door de DEC gaat overdoen, al dan niet steekproefsgewijs, of het advies overneemt als uitgangspunt voor het verlenen van een projectvergunning.

Het lijkt de DEC voor alle betrokkenen van groot belang dat tijdig volledige duidelijkheid wordt verschaft over hoe de praktijk van de ethische toetsing van en vergunningverlening voor proefdieronderzoek vorm zal gaan krijgen alvorens het nieuwe stelsel van wet- en regelgeving in werking treedt.

---

contactgegevens:

Vrije Universiteit
secretariaat dierexperimentencommissie
dienst HRM, Arbo & Milieu
Van der Boechorststraat 1
1081 BT Amsterdam

Bijlagen: 1 – Blanco onderzoeksplan (“aanmeldingsformulier dierproeven”)

coderingsnr:

ontvangen dd:

Akkoord art 14
functionaris:

akkoord DEC dd:
geldigheidsduur:

vrije Universiteit

amsterdam

Dierexperimentencommissie

Secretariaat DEC
Dienst HRM, Arbo en Milieu
Van der Boechorststraat 1
1081 BT Amsterdam
tel: 020 - 598 [redacted]
fax: 020 - 598 [redacted]
e-mail: [redacted]@vu.nl

Aanmeldingsformulier dierproeven Versie: revisie 2010

(Invullen in begrijpelijk Nederlands; afkortingen en specifieke termen/jargon zoveel mogelijk verklaren)

---

1 Algemene gegevens

1.1 **Titel** (*uniek, betreft uitsluitend de hieronder aangemelde dierproeven; specificeer bij langlopende/herhalende projecten zonodig jaartal/periode*)

....

1.2 **Naam overkoepelend onderzoeksproject** (*eventueel met kodenummer*)

....

---

2 Uitvoerende onderzoekers

2.1 **Verantwoordelijke artikel 9 functionaris :**

naam: ....

kamernr: .... tel.: ....

e-mail : ....

opleiding: ....

(mate van) ervaring op het gebied van de hier beschreven dierproeven (s.v.p. kort toelichten): ...

postadres: ...

2.2 **Organisatorische werkeenheid/Afdeling/Instituut**

naam: ....

adres: ....

proefdiercoördinator: ....

2.3 Overige betrokkenen bij de uitvoering van deze dierproef :

Naam	Tel.	Opleiding	Functie	art9/art12/geen

2.4 Lekensamenvatting

(Geef in helder en voor niet-deskundigen begrijpelijk Nederlands een samenvatting van de essentiële punten van de hier aangemelde dierproef: onderzoekshypothese(n), doel- en vraagstellingen, experimentele aanpak, diersoort en aantal proefdieren, verwachte uitkomsten, wetenschappelijke en maatschappelijke belangen en afweging.)

....

3 Gegevens over doel van de dierproeven

3.1 Direct doel van de hieronder aangemelde dierproeven:

....

3.2 Uiteindelijk doel (doelstelling van de onderzoekslijn):

....

3.3 Vraagstelling(en) en hypothese(n) van het hier aangemelde onderzoek met evt. deelvragen (puntsgewijs, duidelijk formuleren):

....

3.4 Is dit een pilot-experiment, nieuw onderzoek of onderdeel van lopend onderzoek:
(pilot/nieuw/lopend)

....

3.5 Welke resultaten of overwegingen hebben geleid tot het ontwerpen van deze experimenten?

....

4 Onderzoeksgegevens

4.1 Omschrijving te gebruiken diersoort(en) per experiment en/of per experimenteergroep

	Exp.1 / exp.groep 1	Exp.2 / exp.groep 2	Exp.3 / exp.groep 3
Diersoort Aantal Stam Geslacht Leeftijdswaarde Gewichtswaarde Herkomst ¹ Mikrob.status bij aanschaf ² Barrière ³ GGO-nummer ⁴ BBD-nummer ⁵ Lokatie Huisvesting ⁶ Speciale wensen ⁷			

- 1 indien eigen fok, vermeld dan het DEC-nummer van de desbetreffende aanmelding
- 2 bij aanschaf: Conv(entioneel), SPF, CRF, GB, GF
- 3 Quar(antaine), Conv(entioneel), Filt(ertop), SPF, (ge)Ventil(eerde kooien), Inf(ectiestal), D1(-ruimte), D2(-ruimte)
- 4 vermeld bij werk met genetisch gemodificeerde organismen het GGO-nummer van de desbetreffende vergunning op grond van het Besluit Genetisch Gemodificeerde Organismen Wet Milieugevaarlijke Stoffen van het Ministerie van VROM
- 5 indien in het kader van deze studie biotechnologische handelingen bij dieren worden verricht waarvoor een vergunning is verleend op grond van het Besluit Biotechnologie bij Dieren van het Ministerie van LNV, vermeld hier dan het desbetreffende BBD-nummer.
- 6 kooitype (type 2, 3, 4, metabole kooi) of afmetingen, aantal dieren per kooi, evt. afwijkend klimaat
- 7 t.a.v. huisvesting, voeding, dag-nachtritme, contrôle, handelingen, verzorging, enz.

NB! Indien dieren niet afkomstig zijn van een commercieel proefdierfokbedrijf moet een gezondheidsverklaring volgens het FELASA model worden overlegd!

4.2 Periode waarin de dierproeven zullen worden uitgevoerd (maximum van 2 jaar):

Startdatum: ....

Afronding: ....

4.3 Plaats van uitvoering experiment:

....

5 **Beschrijving van de proef**

5.1 **Proefopzet (korte samenvatting):**

Het is belangrijk om de proefopzet zodanig te beschrijven dat het duidelijk wordt hoe met de gekozen proefopzet de vraagstelling(en) kan(kunnen) worden beantwoord en welke rol de verschillende experimentele groepen daarbij spelen. Vermeld hierbij in elk geval:

- * de structuur van het experiment
- * experimentele condities (onafhankelijke variabelen) **per proefgroep**
- * de te meten parameters (afhankelijke variabelen) **per proefgroep**
- * de benodigde aantallen proefdieren per **proefgroep** (inclusief de extra aantallen die men nodig denkt te hebben i.v.m. eventuele verliezen/uitval)

....

Gegevens met betrekking tot het ongerief

6 **Ingrepen**

6.1 **Welke handelingen/ingrepen worden er per dierproef verricht op het dier?** (aard, frequentie, wijze en plaats van toediening, dosering: zowel gewichts- als volume-eenheden, etc):

....

6.2 **Verwijzing naar SOPs en/of referentieprotocol(len) per soort handeling/ingreep, indien van toepassing** (zowel nummer ref.protocol als soort handeling / ingreep noemen)

....

6.3 **Wie voeren welke handelingen / ingrepen uit?:**

Handeling	Naam	Ervaring/deskundigheid

6.4.1 **Anaesthesie** (techniek, middel, wijze van toediening, dosering: volledige beschrijving):

....

6.4.2 **Waarom heeft u speciaal voor dit middel, deze combinatie of deze techniek gekozen?** (dit betreft de keuze van de anaesthesie; zie 6.4.1)

....

6.5 **Pijnbestrijding** (bijv. pre- en/of postoperatief; bij exp. met wakkere dieren; etc...)

....

7   Schatting van het ongerief

7.1   Te verwachten ongerief (noem alle aspecten per dierproef!):

	A. soort ongerief	B. kwalificatie geen/gering/matig/ernstig	C. duur v.h. ongerief
Exp.1 / exp.groep 1			
Exp.2 / exp.groep 2			
Exp.3 / exp.groep 3			

7.2   Hoe lang zit het dier in een proef, gerekend vanaf de eerste handeling/ingreep aan het dier?

....

7.3.1   Indien in het kader van deze aanmelding genetisch gemodificeerde dieren worden gebruikt of gefokt: welke afwijkingen of ongerief samenhangend met de genetische modificatie zijn er te verwachten? In welk stadium treden die op? Hoe ernstig schat u het daarmee samenhangend ongerief in?

....

7.3.2   Hoe ernstig schat u het totale ongerief voor het dier, rekening houdend met factoren als behandeling, frequentie, tijdsduur, herhaling, etc? (eventueel per groep/experiment):

....

7.4   Wat wordt gedaan om eventuele pijn, stress of ander ongerief te verminderen/voorkomen?

....

7.5   Is er een kans op complicaties en/of bijkomende onbedoelde risico's van ongerief? (welk ongerief, hoe grote kans):

....

7.6   Humane Eindpunten: Op welke indicatie(s) worden de dieren voortijdig gedood? (geef in procenten aan in hoeveel gevallen dit, volgens uw verwachting, nodig zal zijn):

....

7.7   Wijze van doden (volledige beschrijving):

....

Rechtvaardiging van het gebruik van proefdieren

8   Alternatieven / “3 V’s” / beargumentering van de proefopzet

Volgens artikel 10, lid 1a van de Wet op de dierproeven is het verboden een dierproef te verrichten voor een doel dat ook kan worden bereikt anders dan door middel van een dierproef, of door middel van een dierproef waarbij minder dieren kunnen worden gebruikt of minder ongerief wordt

berokkend dan bij de in het geding zijnde proef het geval is.

(Wees bij het beantwoorden van onderstaande vragen s.v.p. zo concreet mogelijk: Welke alternatieve technieken heeft u overwogen en waarom zijn deze technieken in dit geval niet bruikbaar? Welke bronnen heeft u geraadpleegd bij het zoeken naar alternatieven?)

8.1.1 Vervanging – Beargumenteer waarom het doel van deze studie (zie 3.1) niet kan worden bereikt anders dan d.m.v. een dierproef:

....

8.1.2 Vermindering – Beargumenteer waarom het doel van deze studie (zie 3.1) niet kan worden bereikt met een dierproef/proefopzet waarvoor minder dieren nodig zijn:

....

8.1.3 Verfijning – Beargumenteer waarom het doel van deze studie (zie 3.1) niet kan worden bereikt met een dierproef/proefopzet waarbij minder ongerief wordt veroorzaakt:

....

8.1b Indien u een keuze heeft moeten maken tussen vermindering en verfijning (*d.w.z. heeft moeten kiezen tussen een proefopzet met meer dieren en minder ongerief versus minder dieren met meer ongerief*) motiveer dan hier deze keuze:

...

8.2 Beargumenteer de keuze van de gebruikte diersoort(en) en/of stam(men):

....

8.3 Indien van toepassing: hoe kunnen de resultaten van deze studie / dit onderzoek worden geëxtrapoleerd naar de humane situatie, resp. klinische praktijk?

....

8.4.1 Geef een statistische argumentatie van de gekozen proefopzet en van de gekozen grootte van de experimentele groepen (*indien mogelijk a.d.h.v. een poweranalyse*):

....

8.4.2 Welke statistische toets zal worden gebruikt om de experimentele resultaten te evalueren?

....

8.5 Geef per experimentegroep een schatting van het aantal proefdieren dat uitvalt (*door voortijdig overlijden, mislukken van het exp., technische problemen, etc.*) en beargumenteer deze schatting:

....

Ethische afweging

9.1 Wat is het specifieke (directe en/of indirecte) wetenschappelijke belang van de hier aangemelde dierproeven?

....

9.2 Wat is het specifieke (directe en/of indirecte) maatschappelijke belang van de hier aangemelde dierproeven?

....

9.3 **Waarom bent u als aanvrager van mening dat de belangen van deze dierproef opwegen tegen het gebruik van proefdieren en het daarbij optredende ongerief?**

(Ofwel: Waarom wegen volgens u het wetenschappelijke en het maatschappelijke belang op tegen de bezwaren met betrekking tot de intrinsieke waarde van het dier en de mate van ongerief dat het dier ondergaat met het aangevraagde experiment?)

....

Ondertekening

Verantwoordelijke artikel 9 functionaris:

....

Handtekening:

datum: ....

Wetenschappelijke toetsing

Wetenschappelijke toetsing door de Wetenschapscommissie dient vooraf te gaan aan de ethische toetsing door de Dierexperimentencommissie.

Voor akkoord Wetenschapscommissie (CWO) van het onderzoeksinstituut:

Naam voorzitter: ....

Handtekening: ..... datum: ....

Indien niet getoetst door de Wetenschapscommissie, door welke instantie is deze aanmelding (dus niet de onderzoekslijn, het programma of project) dan wel getoetst op haar wetenschappelijke relevantie en kwaliteit?

Instantie: ....

Naam voorzitter: ....

Handtekening: ..... datum: ....

CODERING REGISTRATIE DIERPROEVEN

Betekenis van de kolommen

a t/m e: groepen dieren met naar verwachting dezelfde mate van ongerief
(deze indeling hoeft niet overeen te komen met de indeling in experimentele groepen)

1	bijzonderheid dier	8	toxicologisch / veiligheidsonderzoek
2	diersoort	9	bijzondere technieken
3	herkomst dieren	10	anesthesie
4	aantal dieren	11	pijnbestrijding (bv. postoperatief)
5	doel van de proef	12	mate van ongerief
6	belang van de proef	13	toestand van het dier na de proef
7	wettelijke bepalingen		

(beknopte toelichting: zie volgende pagina; uitvoerige toelichting: zie registratieboekje)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
a													
b													
c													
d													
e													

CODERING REGISTRATIE DIERPROEVEN

Kolom 1				Kolom 6			
<u>Bijzonderheid dier</u>				<u>Belang van de proef</u>			
A. Gewoon dier	1	C. Wildvang	3	A. Gezondheid of voeding: Ja			01
B. Transgeen dier	2	D. Biotoop	4	B. Gezondheid of voeding: Nee			02
Kolom 2				Kolom 7			
<u>Diersoorten</u>				<u>Wettelijke bepalingen</u>			
Muizen	01	Paarden	41	A. Geen wettelijke bepaling			01
Ratten	02	Varkens	42	B. Uitsluitend Nederland			02
Hamsters	03	Geiten	43	C. Uitsluitend EU Lidstaten			03
Cavia's	04	Schape	44	D. Uitsluitend Lidstaten Raad v. Europa			04
Andere knaagdieren *	09	Runderen	45	E. Uitsluitend Europese landen			05
Konijnen	11	Andere Zoogdieren *	49	F. Andere wettelijke bepalingen			06
Honden	21	Kippen	51	G. Combinatie van B. C. D. E. en F			07
Katten	22	Kwartels	52	H.. Andere dan bovenvermelde mogelijkheden			08
Fretten	23	Andere vogels *	59				
Andere vleeseters *	29	Reptielen *	69				
Prosimians *	31	Amfibieën*	79				
Nieuwe wereld apen*	32	Vissen *	89				
Oude wereld apen *	33	Cyclostomata	91				
Mensapen*	34						
*Dieren nader te specificeren				Kolom 8			
Kolom 3				<u>Toxicologisch, inclusief Veiligheidsonderzoek</u>			
<u>Herkomst dieren</u>				A. Geen toxicologisch onderzoek			
A. Geregistreerde fok/aflevering in Nederland			1	B. Acuut tox. met letaliteit			02
B. Van EU Lidstaten			2	C. Acuut tox. LD50/ LC50			03
C. Niet geregistreerd fok/aflevering in Nederland			3	D. Overig acuut tox. (geen letaliteit)			04
D. Niet geregistreerd fok/aflevering in andere EU Lid Staten			4	E. Sub-acuut tox.			05
E. Andere herkomst			5	F. Sub-chronisch en chronisch tox.			06
F. Hergebruik 1 maal in het registratiejaar			6	G. Carcinogeniteitsonderzoek			07
G. Hergebruik > 1 maal in het registratiejaar			7	H. Mutageniteitsonderzoek			08
Kolom 4				Kolom 9			
			<u>Aantal dieren</u>	<u>Bijzondere technieken</u>			
Kolom 5				A. Geen van onderstaande technieken of ingrepen			
<u>Doel van de proef</u>				B. Doden zonder voorafgaande handelingen			
A. Onderzoek m.b.t. de mens:				C. Curare-achtige stoffen zonder anesthesie			
- ontwikkeling van sera/vaccins/biologische producten				D. Technieken/ingrepen ter verkrijging v. transgene dieren			
- productie/controle/ijking van sera/vaccins/biologische producten				E. Toedienen van mogelijk irriterende stoffen			
- ontwikkeling van geneesmiddelen				- via de luchtwegen			
- productie/controle/ijking van geneesmiddelen				- op het oog			
- Ontwikkeling van medische hulpmiddelen/toepassingen				- op andere slijmvliezen of op de huid			
- productie/controle/ijking van med.hulpmiddelen/toepassingen				F. Huidsensibilisaties			
- andere ijkingen				G. Bestraling, met schadelijke effecten			
Onderzoek m.b.t. het dier:				H. Traumatiserende fysische of chemische prikkels (CZ)			
- ontwikkeling van sera/vaccins/biologische producten				I. Traumatiserende psychische prikkels			
- productie/controle/ijking van sera/vaccins/biologische producten				J. Technieken/ingrepen anders dan C t/m H, gericht: op			
- ontwikkeling van geneesmiddelen				- opwekken van ontstekingen/infecties			
- productie/controle/ijking van geneesmiddelen				- opwekken van verbranding, fractuur of letsel (trauma)			
- ontwikkeling van medische hulpmiddelen/toepassingen				- opwekken van poly- en monoclonale antistoffen			
- productie/controle/ijking van med.hulpmiddelen/toepassingen				- produceren van monoclonale antistoffen			
- andere ijkingen				K. Meer dan een onder G t/m J vermelde mogelijkheden			
B. Onderzoek m.b.t.:				Kolom 10			
- agrarische sector				<u>Anesthesie</u>			
- industrie				A. Is niet toegepast (geen aanleiding)			
- huishouden				B. Is niet toegepast (onverenigbaar met proef)			
- cosmetica / toiletartikelen				C. Is niet toegepast (praktisch onuitvoerbaar)			
- voedingsmiddelen voor menselijke consumptie				D. Is wel toegepast			
- voedingsmiddelen voor dierlijke consumptie				Kolom 11			
- tabak en andere rookwaren				<u>Pijnbestrijding, postoperatie of op ander tijdstip</u>			
- stoffen schadelijk voor het milieu				A. Is niet toegepast (geen aanleiding)			
- anders				B. Is niet toegepast (onverenigbaar met proef)			
C. Opsporen van:				C. Is niet toegepast (praktisch onuitvoerbaar)			
- ziekten bij mensen				D. Is wel toegepast			
- andere lichamelijke kenmerken bij mensen				Kolom 12			
- ziekten bij dieren				<u>Mate van ongerief</u>			
- andere lichamelijke kenmerken bij dieren				A. Gering			
- ziekten of kenmerken bij planten				B. Gering / matig			
D. Onderwijs of Training				C. Matig			
E. Wetenschappelijke vraag m.b.t.:				D. Matig / ernstig			
- kanker (excl. carcinogene stoffen) bij mensen				E. Ernstig			
- hart- en vaatziekten bij mensen				F. Zeer ernstig			
- geestesziekte of zenuwziekte bij mensen				Kolom 13			
- andere ziekten bij mensen				<u>Toestand van het dier na einde proef</u>			
- andere lichamelijke kenmerken bij mensen				A. Dood in de proef / dood na de proef			
- gedrag van dieren				B. Gedood na beëindiging van de proef			
- ziekten bij dieren				C. Na einde proef in leven gelaten			
- andere wetenschappelijke vraag							

Welzijnsdagboek / Checklist voor de controle van de proefdieren

Als dieren (na een ingreep) langer dan een dag in de proef blijven zitten dan is men verplicht om een welzijnsdagboek bij te houden; dit welzijnsdagboek dient in het dierenverblijf aanwezig te zijn.

Welke parameters worden gebruikt om de mate van welzijn en het eventuele ongerief in te schatten?

Afhankelijk van de aard van de proef en van de diersoort, kan bijvoorbeeld worden gescoord op:

1. gewicht
2. uiterlijk: vacht, huid, ogen, neus, ademhalingsfrequentie
3. beweeglijkheid en bewegingspatronen
4. spontaan gedrag: alertheid, nieuwsgierigheid, poetsgedrag, exploratiedrang
5. geïnduceerd gedrag: onhandelbaar, reactie in specifieke gedragtests
6. sociaal gedrag, agressie, isolatie van de groep, verstoppen
7. eten, drinken, ontlasting, urine
8. klinische en fysiologische parameters: hartfrequentie, lichaamstemperatuur, bloeddruk
9. etcetera

Welke waarden kunnen de verschillende parameters aannemen? (bv. absolute meetwaarden zoals gram of freq; wel/niet; relatieve waarden zoals afwezig, gering, matig ernstig, of 1 t/m 5; codes voor combinaties van verschillende parameters)

Hoe vaak en met welke tussenpoos worden de verschillende parameters gescoord?
bv. dagelijks (1x, 2x of meer); wekelijks (1x, 2x of meer)

Beantwoordt deze vragen niet op deze plaats, maar verwerk bovenstaande gegevens in een matrix/tabel waarin het tijdsverloop in verticale richting en de scoringsparameters in kolommen zijn weergegeven. Stuur deze matrix met het Aanmeldingsformulier dierproeven mee!